

مروری بر گزارش جهانی مهاجرت

در سال ۲۰۱۰

کد موضوعی: ۲۱۰

شماره مسلسل: ۱۱۰۳۴

شهریورماه ۱۳۹۰

دفتر: مطالعات اجتماعی

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۲	مقدمه
۴	نمای کلی جهانی از مهاجرت
۱۳	مهاجرت و بحران اقتصادی ۲۰۰۸ - ۲۰۱۰
۱۷	مهاجرین زن به عنوان درصدی از مهاجرت‌های بین‌المللی
۱۸	امضا، تصویب پروتکل پالموی سازمان ملل متحد در زمینه قاچاق انسان، ژانویه ۲۰۱۰
۱۹	رشد وقوع بلایای طبیعی
۲۰	نمای کلی ناحیه‌ای از آسیا
۲۳	جنوب آسیای مرکزی
۲۵	جمع‌بندی
۲۸	منابع و مآخذ

مروری بر گزارش جهانی مهاجرت در سال ۲۰۱۰

چکیده

گزارش پیش‌رو ترجمه و تلخیصی از گزارش جهانی مهاجرت در سال ۲۰۱۰ است که توسط سازمان جهانی مهاجرت منتشر شده است. در تهیه گزارشی که پیش‌رو دارید سعی شده بر وضعیت کشورهای واقع در آسیا و ناحیه جنوب آسیای مرکزی که ایران نیز در زمره این گروه طبقه‌بندی شده است تأکید بیشتری صورت گیرد.

در نگاه کلی تعداد کل افرادی که در سال ۲۰۱۰ مهاجرت بین‌المللی انجام داده‌اند به ۲۱۴ میلیون نفر می‌رسد. این میزان به نسبت جمعیت جهانی تقریباً ثابت باقی‌مانده است و تنها به میزان ۰/۱ درصد (از ۳ درصد به ۳/۱ درصد) بین سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۰ افزایش نشان داده است.

کشور پاکستان میزبان بیشترین تعداد پناهنده در تمام دنیا است (تقریباً ۱/۸ میلیون در سال ۲۰۰۸) که تقریباً تمامی این پناهندگان را افغانی‌ها تشکیل می‌دهند، پس از آن کشور سوریه با تعداد تقریباً ۱/۱ میلیون پناهنده در مرتبه دوم قرار دارد. جمهوری اسلامی ایران در این رابطه حائز رتبه سوم در سطح جهان است و میزبان ۹۸۰۰۰۰ پناهنده است.

علیرغم کاهش تعداد مهاجرت‌های بین‌المللی در جنوب آسیای مرکزی از ۱۵/۷ میلیون نفر در سال ۲۰۰۰ به ۱۳/۸ میلیون نفر در سال ۲۰۰۵، مجدداً این تعداد با ۱۴/۳ میلیون مهاجرت بین‌المللی در سال ۲۰۱۰ رو به افزایش است. به نظر می‌رسد که این افزایش عمدتاً به دلیل تغییر در شمار مهاجرین کشور پاکستان - دومین مقصد مهم در این ناحیه - از ۳/۵- درصد بین سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۵ به ۳/۵ درصد بین سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۰ باشد.

هرچند شمار مهاجرین در فاصله سال‌های ۲۰۰۵ و ۲۰۱۰ تا ۱/۶ درصد کاهش یافت، با وجود این هندوستان کماکان کشور مقصد اصلی در آسیاست (نمودار ۴ را ملاحظه فرمایید).^۱ در همین حال هندوستان اولین کشور مبدأ در زمینه مهاجرت نیز به شمار می‌رود، چراکه ۲۵ میلیون هندی در سطح دنیا پراکنده‌اند که ۱۰ درصد آنها را در ایالات متحده آمریکا می‌توان یافت.

سایر مقاصد اصلی مهاجرت شامل سنگاپور، مالزی و کشورهای حاشیه خلیج فارس می‌شود. شمار روزافزون مهاجرین با زمینه‌های متنوع رو به رشد، می‌تواند تنوع و نوآوری‌های فرهنگی را

افزایش دهد. با وجود این تداوم این روند، توسعه سیاست‌های مؤثر یکپارچه‌سازی را دچار چالش بیشتری خواهد کرد. در واقع، در تمامی کشورهای جهان نیاز به توجه ویژه به مدیریت تغییرات اجتماعی مرتبط با مهاجرت احساس شده است. حفظ و حمایت از حقوق بشر مهاجرین از اولویت‌هاست، این در حالی است که توجه به حقوق مهاجرینی که به صورت غیرقانونی مهاجرت می‌کنند و اینکه چگونه باید از این حقوق حمایت کرد فوریت دارد. اشکال جدید مهاجرت - برای مثال، عبور از مرزهای بین‌المللی به دلیل آثار تغییرات محیط - مستلزم تجدیدنظر در چارچوب‌های اصولی و قانونی موجود است.

مقدمه

طی چند دهه آینده، به دلیل افزایش تفاوت‌های جمعیت‌شناسی، آثار تغییر در محیط، کنش‌های جدید سیاسی - اقتصادی جهان، انقلاب فناوری و شبکه‌های اجتماعی، میزان و پیچیدگی فرایند مهاجرت‌های بین‌المللی تغییر خواهد یافت. این دگرگونی‌ها با افزایش فرصت‌ها - از رشد اقتصادی و کاهش فقر گرفته تا تغییرات اقتصادی و اجتماعی - در ارتباط خواهد بود، با وجود این می‌توانند مسائل و مشکلات موجود را تشدید کرده و کشمکش‌های جدید - از مهاجرت بی‌رویه گرفته تا حفظ حقوق بشر مهاجرین - ایجاد کنند. اغلب کشورهای دنیا (و نه تنها کشورهای درحال توسعه) در زمینه مدیریت مؤثر مهاجرت نقایصی دارند. این گزارش سعی دارد به کشورها، سازمان‌های محلی و بین‌المللی، جوامع صنعتی و بخش‌های خصوصی، برای ایجاد آمادگی به منظور مقابله با مشکلات مرتبط با مهاجرت و ظرفیت‌سازی برای ایجاد تغییر یاری رساند.

در حال حاضر شمار بیشتری از مهاجرین بین‌المللی نسبت به آنچه که در گذشته ثبت شده است وجود دارد و بدون توجه به درصد آنها در جمعیت جهان (که به طور نسبی ثابت باقی مانده است) این تعداد به سرعت در حال افزایش است.

اگر جمعیت مهاجرین با همان سرعتی که در ۲۰ سال گذشته وجود داشته است به افزایش ادامه دهد میزان مهاجرین بین‌المللی در سراسر جهان به ۴۰۵ میلیون نفر تا سال ۲۰۵۰ خواهد رسید. مهاجرت‌های بین‌المللی نسبت به گذشته دارای تنوع نژادی و گروه‌های فرهنگی گسترده‌تری شده است. تعداد افرادی که به شکل غیرقانونی در خارج از کشور خود کار یا زندگی می‌کنند در حال افزایش است، علاوه بر این رشد قابل توجهی نیز در مهاجرت‌های موقتی پدید آمده است.

باید توجه کرد که بحران جهانی اقتصاد، مهاجرت را در بسیاری از بخش‌های جهان کند کرده است، هرچند به نظر نمی‌رسد که به طور قابل توجهی باعث بازگشت مهاجرین شده باشد. با بهبود

شرایط اقتصادی و افزایش موقعیت‌های شغلی، اکثر متخصصین اعتقاد دارند که این روند کند شدن، موقتی است. در واقع، از آنجایی که علل زمینه‌ای برای روند مهاجرت کماکان وجود دارد و همچنین وجود آثار ساختاری و با اهمیت اقتصاد جهانی، میزان مهاجرت ممکن است به زودی از سطوح پیشین نیز فراتر رود.

یکی از این عوامل، رشد سریع نیروی کار در کشورهای کمتر توسعه یافته در مقایسه با کشورهای بیشتر توسعه یافته است: نیروی کار در کشورهای بیشتر توسعه یافته تا سال ۲۰۵۰ به حدود ۶۰۰ میلیون خواهد رسید، این در حالی است که انتظار می‌رود نیروی کار در کشورهای کمتر توسعه یافته از ۲/۴ میلیارد در سال ۲۰۰۵ به ۳ میلیارد در سال ۲۰۲۰ و ۲/۶ میلیارد در سال ۲۰۴۰ افزایش یابد. در همین حال، انتظار می‌رود استخدام نیروها در بخش‌های مشخصی از دنیای درحال توسعه کاهش یافته و تفاوت فرصت‌های اقتصادی در کشورهای کمتر توسعه یافته و بیشتر توسعه یافته - حداقل تا سال ۲۰۳۰ - افزایش یابد. به دلایل پاسخ به پیامدهای اجتماعی و اقتصادی، پیری جمعیت و جذب محققین و مهاجرین با مهارت کاری بالا، درخواست نیروی کار در کشورهای توسعه یافته درحال افزایش است. انتظار می‌رود شبکه‌های مرتبط با مهاجرت گسترده‌تر شده و برآورد می‌شود مأموران مهاجرتی به شکل فزاینده‌ای در مهاجرت بین‌المللی و صنعت مهاجرت دارای نفوذ و قدرت شوند.

مادامی که ارتباط بین تغییرات محیطی و مهاجرت، پیچیده و غیرقابل پیش‌بینی است، انتظار می‌رود تعداد مهاجرین براساس تغییرات محیطی خصوصاً در کشورهای کمتر توسعه یافته به‌طور قابل توجهی افزایش یابد.

مهاجرت‌های با دقت مدیریت شده می‌تواند نیروی قدرتمندی جهت رشد و نوآوری اقتصادی در کشورهای مقصد، کاهش فقر و ایجاد توسعه در کشورهای مبدأ فقیرتر، همچنین فراهم‌سازی جنبه‌های مهم آزادی فردی و توسعه انسانی برای مهاجرین و خانواده‌های آنها باشد. در همین حال، فشار فزاینده برای اقدام به مهاجرت خواه جهت رشد اقتصادی یا اجتناب یا گریز از آثار تغییرات محیطی، مجال مهاجرت قانونی را محدود کرده است و در نتیجه آزمون توانایی کشورها در مدیریت مرزهای خود و نظارت بر پیچیدگی‌های مهاجرت‌های بی‌رویه، کماکان ادامه خواهد یافت. علاوه بر آن نظام‌های مؤثرتری برای هماهنگ نمودن عرضه و تقاضا در بازار کار مورد نیاز خواهد بود.

شمار روزافزون مهاجرین با زمینه‌های متنوع رو به رشد، می‌تواند تنوع و نوآوری‌های فرهنگی را افزایش دهد، با وجود این توسعه سیاست‌های مؤثر یکپارچه‌سازی را دچار چالش بیشتری خواهد کرد. در واقع، در تمامی کشورهای جهان نیاز به توجه ویژه به مدیریت تغییرات اجتماعی مرتبط با مهاجرت احساس شده است. حفظ و حمایت از حقوق مهاجرین از اولویت‌هاست،

این در حالی است که توجه به حقوق مهاجرینی که به صورت غیرقانونی مهاجرت می‌کنند و اینکه چگونه باید از این حقوق حمایت کرد فوریت دارد. اشکال جدید مهاجرت - به‌عنوان مثال، عبور از مرزهای بین‌المللی به دلیل آثار تغییرات محیط - مستلزم تجدیدنظر در چارچوب‌های اصولی و قانونی موجود است.

سازمان بین‌المللی مهاجرت (IOM) با همکاران خود در جامعه بین‌الملل در زمینه‌های ذیل تعامل دارد: حفظ شأن و مقام انسانی مهاجرین، ترغیب به زمینه‌سازی جهت توسعه اقتصادی - اجتماعی از طریق مهاجرت، توجه به چالش‌های عملکردی رو به رشد در زمینه مدیریت مهاجرت و درک مناسب پیامدهای مهاجرت به‌طور اخص، با درک این موضوع که مهاجرت نقش مهمی در دنیای امروز دارد، این گزارش بر تمرکز مناسب بر ظرفیت‌سازی اشاره دارد تا کشورها و سایر ذینفعان بتوانند به‌طور مؤثر و مداوم به این موضوع واکنش نشان داده و برنامه‌ریزی کنند.

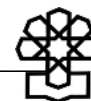
نمای کلی جهانی از مهاجرت

شمار جهانی مهاجرت

- تعداد کل افرادی که در سال ۲۰۱۰ مهاجرت بین‌المللی انجام داده‌اند به ۲۱۴ میلیون نفر می‌رسد. این میزان به نسبت جمعیت جهانی تقریباً ثابت باقی‌مانده است و تنها به میزان ۰/۱ درصد (از ۳ درصد به ۳/۱ درصد) بین سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۰ افزایش نشان داده است.^۱

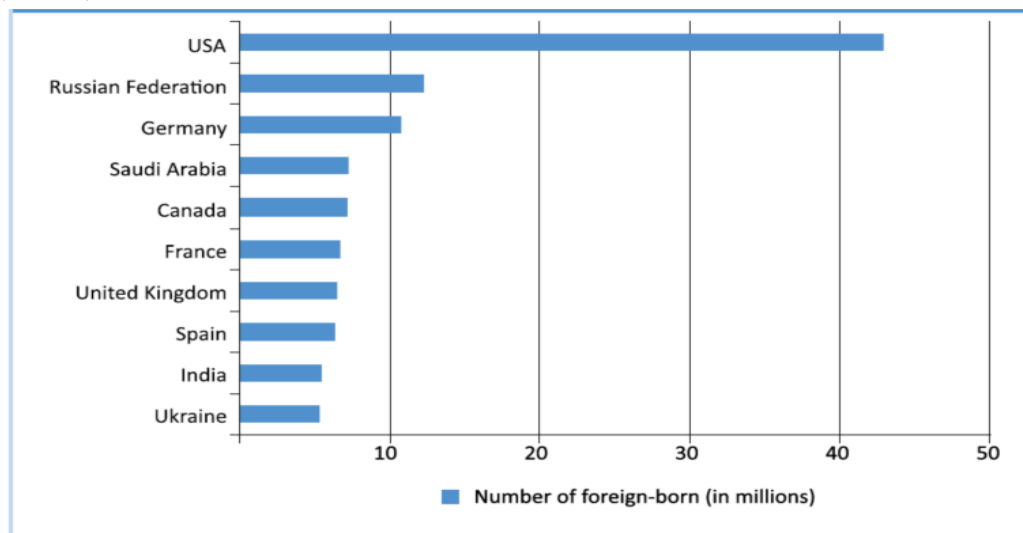
ایالات متحده آمریکا کماکان میزبان بیشترین تعداد مهاجرین در کل دنیاست. این در حالی است که ۶ کشور از ۱۰ کشور برتر در زمینه دارا بودن بیشترین جمعیت خارجی (فرانسه، آلمان، فدراسیون روسیه، اسپانیا، اوکراین و انگلستان) در قاره قرار دارد (نمودار ۱).

1. Ibid.

نمودار ۱. کشورهای با حداکثر جمعیت اتباع خارجی در سال ۲۰۱۰

(در میلیون)

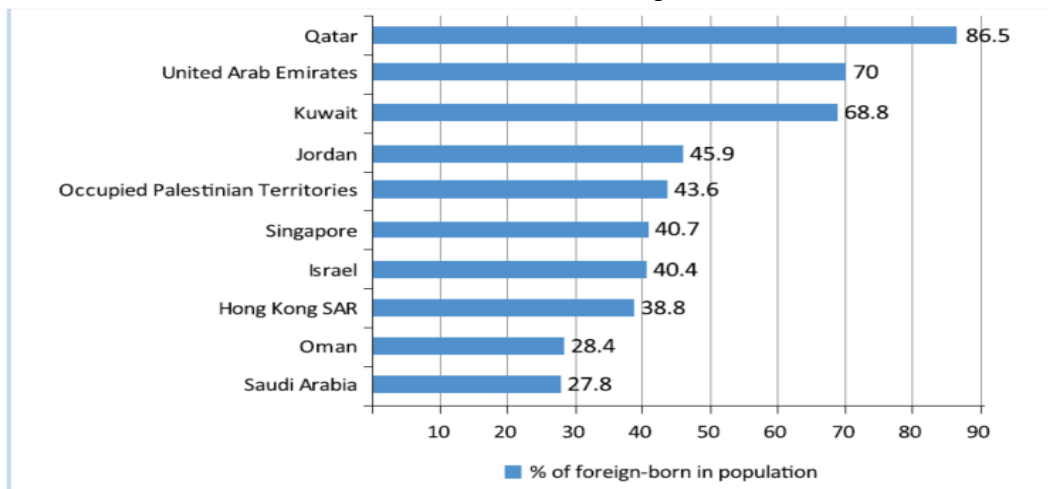

Source: UN DESA, 2009.

- ۵۷ درصد از تمامی مهاجرین در کشورهای با درآمد بالا زندگی می‌کنند، این در حالی است که این میزان در سال ۱۹۹۰، ۴۳ درصد بوده است. علاوه بر آن، مهاجرین در این کشورها، تنها ۱۰ درصد از جمعیت این مناطق را تشکیل می‌دهند که این میزان در سال ۱۹۹۰ برابر با ۷/۲ درصد بوده است.^۱

- زمانی که مهاجرین به‌عنوان درصدی از جمعیت کشور در نظر گرفته می‌شوند، این الگو تغییر می‌کند. به طوری که در میان کشورهای با جمعیت بیش از یک میلیون نفر، تنها کشور عربستان سعودی است که جزء ۱۰ کشور مقصد، بالای لیست قرار می‌گیرد. در برخی از کشورهای کوچک، مهاجرین بیش از نیمی از جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند (نمودار ۲).

نمودار ۲. نسبت اتباع خارجی به جمعیت کشور در سال ۲۰۱۰

Source: UN DESA, 2009.

- اکثر ۱۵۲ کشور مقصد، میزان مهاجرین در کشور خود را «رضایت‌بخش» تلقی می‌کنند. کشورهای فرانسه، فدراسیون روسیه و عربستان سعودی میزان مهاجرین کشور خود را «بسیار بالا» ذکر می‌کنند، درحالی که کشور کانادا یکی از ۹ دولتی است که میزان فعلی مهاجرین کشور خود را «بسیار پایین» می‌داند. در مقایسه با سال ۱۹۹۶، تعداد ۱۴ دولت (تقریباً تمام کشورهای قاره آفریقا و منطقه خاور میانه) نظرشان را در رابطه با مهاجرت از حالت «رضایت‌بخش» به «بسیار بالا» تغییر داده‌اند. ازسویی دیگر، در ۲۰ دولت (که حدود نیمی از آنها را کشورهای اروپایی تشکیل می‌دهند) میزان مهاجرت از حالت «بسیار بالا» در سال ۱۹۹۶ به حالت «رضایت‌بخش» در سال ۲۰۰۹ تغییر یافته است.^۱

- بیشتر از ۲۰ شهر در دنیا بیش از یک میلیون نفر مقیم خارجی دارند (۹ شهر در آمریکای شمالی، ۴ شهر در خاورمیانه، ۳ شهر در اروپا و ۲ شهر در آسیا و اقیانوسیه). مجموع جمعیت خارجی این شهرها به تنهایی به ۳۷ میلیون مهاجر می‌رسد. همچنین در ۲۵ شهر دنیا به‌طور پایدار جمعیت مهاجرین بیش از ۲۵ درصد جمعیت کل بوده است.^۲

- بسیاری از کشورهای مهم مقصد (مانند آلمان، هندوستان، فدراسیون روسیه، اوکراین و انگلستان) همچنین در میان ده کشور بالای لیست که جزء کشورهای مبدأ هستند قرار می‌گیرند. - هرچند اطلاعات جامع و قابل قیاس‌اندکی در این زمینه وجود دارد با وجود این واضح است که مهاجرت کودکان و جوانان پدیده‌ای حائز اهمیت است. بسیاری از این مهاجرت‌ها در قالب شکل‌گیری مجدد خانواده در کشورهای مقصد رخ می‌دهد، اما به‌نظر می‌رسد که بخش مهمی از

1. Ibid.

2. Price and Benton-short, 2009.

کودکان و جوانان به شکل مستقل مهاجرت می‌کنند.^۱ براساس مطالعات مبتنی بر سرشماری که در کشورهای آرژانتین، شیلی و آفریقای جنوبی بر روی مهاجرت کودکان صورت گرفته است، حدود ۴ درصد از تمامی کودکان که یک‌چهارم تمام مهاجرت‌ها را تشکیل می‌دهند، مهاجرین بین‌المللی یا داخلی بوده‌اند.^۲

- براساس گزارش توسعه انسانی UNDP در سال ۲۰۰۹ برآورد می‌شود که ۷۴۰ میلیون مهاجر داخلی در سرتاسر جهان وجود داشته‌اند.^۳

- در یک مطالعه کشوری جدید که در رابطه با مهاجرت و توسعه انجام گرفته^۴ اشاره شده است که گرچه تعداد افرادی که از مهاجرت صرف‌نظر کرده و باز می‌گردند متفاوت است، با وجود این، این تعداد می‌تواند ۱۲ تا ۳۷ درصد از افرادی را که برای بیش از سه ماه به خارج از کشور خود می‌روند، شامل شود.

جابه‌جایی منابع مالی^۵

- تخمین زده می‌شود که در سال ۲۰۰۹ وجوه ارسالی از کشورهای مبدأ به مقصد به ۴۱۴ میلیارد دلار آمریکا رسیده که از این میزان بیش از ۳۱۶ میلیارد دلار آمریکا در کشورهای درحال توسعه صرف شده است. این میزان درمقایسه با سال ۲۰۰۸ که ۳۳۶ میلیارد دلار آمریکا بوده است ۶ درصد کاهش داشته است.^۶

- گرچه این حالت بیانگر اولین نزول در میزان وجوه ارسالی از سال ۱۹۸۵ است و بیانگر آثار بحران در اقتصاد جهانیست،^۷ با وجود این وجوه ارسالی کماکان در سطوحی بالاتر از سال ۲۰۰۷ قرار دارند (جایی که این میزان به ۳۸۵ میلیارد دلار آمریکا رسیده است).

- ۱۰ کشور بالای این لیست بیش از ۲۰۰ میلیارد دلار آمریکا از این وجوه ارسالی را به خود اختصاص می‌دهند این در حالیست که این میزان در کشورهای چین و هندوستان به حدود ۱۰۰ میلیارد دلار آمریکا می‌رسد.

- به عبارتی دیگر وجوه ارسالی در این ۱۰ کشور به بیش از یک‌پنجم GDP در سال ۲۰۰۸ می‌رسد، در رابطه با کشور تاجیکستان این میزان به تقریباً نیمی از GDP می‌رسد.

1. McKenzie, 2007.
2. Yaqub, 2009.
3. UNDP, 2009.
4. IPPR/GDN 2010.
5. Remittances

۶. بانک جهانی، Ratha et al.

۷. مهاجرت و بحران اقتصادی، ۲۰۱۰-۲۰۰۸، را مشاهده کنید.

مهاجرت داخلی افراد^۱

- براساس آخرین الگوی ارائه شده توسط مرکز پایش مهاجرت داخلی^۲ همانند سال ۲۰۰۷، در پایان سال ۲۰۰۸ نیز تعداد ۲۶ میلیون نفر که در داخل کشور خود مهاجرت کرده‌اند (IDP)، وجود داشته‌اند.

- علیرغم کاهش چشمگیر ۱/۱ میلیونی در جمعیت مهاجر داخلی کشور سودان، این کشور کماکان با داشتن ۴/۹ میلیون IDP دارای بیشترین میزان است.

- به‌طور خاص در کشور کلمبیا در سال ۲۰۰۷، برآورد پایین از افزایش جمعیت IDP به بیش از ۶۰۰,۰۰۰ تا ۳/۳ میلیون نفر می‌رسد (این در حالی است که برآورد بالای این جمعیت از ۳۹۴۰۱۶۴ تا بیش از ۴/۹ میلیون نفر می‌رسد).

سایر تغییرات قابل توجه

- برآورد بالا برای تعداد IDP در کشور زیمباوه، اتیوپی و افغانستان تقریباً دو برابر شده است و به‌ترتیب به یک میلیون، ۴ صد هزار و ۲۳۵ هزار نفر می‌رسد.

- جمعیت IDP در جمهوری دموکراتیک کنگو از ۱/۳۶ میلیون نفر به ۲/۱ میلیون نفر افزایش یافته است.

- براساس اطلاعات جدید کسب شده از کشور پاکستان جمعیت IDP به حدود ۱/۲۵ میلیون نفر می‌رسد (اطلاعات قبلی در این زمینه موجود نیست).

- جمعیت IDP کشور عراق تا حدود ۳۵ هزار نفر کاهش داشته و به ۲۸۴۲۱۹۱ نفر رسیده است، این در حالی است که این تعداد در کشور سومالی از ۱/۱ میلیون نفر به ۱/۳ میلیون نفر در سال ۲۰۰۷ رسیده است.

- در کشور اوگاندا و تیمور شرقی جمعیت IDP در ماه جولای سال ۲۰۰۸ به‌ترتیب از حدود ۱ میلیون و صد هزار نفر به ۴۳۷ هزار و ۴۰۰ نفر کاهش یافته است.

پناهندگان

- کمیسیون عالی پناهندگان سازمان ملل برآورد کرده است که ۱۵/۲ میلیون پناهنده در پایان سال ۲۰۰۸ در سرتاسر دنیا وجود داشتند.^۳

- براساس الگوی دپارتمان اقتصاد و امور اجتماعی سازمان ملل، نسبت پناهندگان به کل مهاجرین ۷/۶ درصد است.^۴

۱. به مهاجرت‌هایی گفته می‌شود که افراد در داخل کشور خود (در بین شهرها) انجام می‌دهند (Internally Displaced Persons (IDP

2. IDMC, 2009.

3. UNHCR, 2009.

4. UN DESA, 2009.

- چهارپنجم پناهندگان جهان از کشورهای در حال توسعه هستند (UNHCR, 2009).

- کشورهای پاکستان، جمهوری عربی سوریه و جمهوری اسلامی ایران به ترتیب با ۱/۸ میلیون، ۱/۱ میلیون و ۹۸۰ هزار پناهنده، میزبان بیشترین تعداد پناهنده هستند.

- افغان‌ها (۲/۸ میلیون) و عراقی‌ها (۱/۹ میلیون) بزرگ‌ترین گروه پناهندگان را تشکیل می‌دهند.^۱

• علاوه بر این، در سال ۲۰۰۹ تعداد کل پناهجویان در کشورهای صنعتی علیرغم اختلاف‌های ناحیه‌ای با حدود ۳۷۷ هزار درخواست در حالت پایدار باقی‌مانده است: طی ۶ سال ناحیه شمالی اروپا (Nordic) با ۱۳ درصد افزایش و ۵۱۱۰۰ درخواست جدید بیشترین میزان را در اختیار داشته است. بالعکس، تعداد درخواست‌ها در ناحیه جنوبی اروپا با ۵۰۱۰۰ درخواست تا ۳۳ درصد کاهش داشته است، این کاهش در کشورهای ایتالیا (۴۲- درصد)، ترکیه (۴۰- درصد) و یونان (۲۰- درصد) قابل توجه بوده است.^۲

مهاجرت در حوزه سلامت

- خروج پزشکان در برخی از کشورها از نکات حائز اهمیت است. گرچه الگوی خاص جهانی در این زمینه وجود ندارد، اما با وجود این اطلاعات موجود در آفریقا نشان می‌دهد که ۱۹ درصد از پزشکان و ۸ درصد از پرستاران متولد در کشورهای آفریقایی (و ۲۸ درصد از پزشکان و ۱۱ درصد از پرستاران متولد در کشورهای آفریقایی ناحیه تحت صحرا) در ۹ کشور کلیدی مقصد مشغول به کار هستند (استرالیا، بلژیک، کانادا، فرانسه، پرتغال، آفریقای جنوبی، اسپانیا، انگلستان، ایالات متحده آمریکا).

- در برخی موارد بخش عمده کارکنان نظام سلامت در کشورهای آفریقایی در خارج از کشور خود، کار می‌کنند. برای مثال ۷۵ درصد از پزشکان زامبیایی و ۸۱ درصد از پرستاران لیبریایی در خارج از مرزهای کشورشان مشغول به کارند.

- براساس نظر سازمان همکاری و توسعه اقتصادی^۳ طبق آمار و اطلاعات گردآوری شده در سال ۲۰۰۰، کشور هندوستان دارای بیشترین تعداد مطلق^۴ پزشک در کشورهای OECD است (حدود ۵۶ هزار پزشک)، پس از هندوستان کشورهای آلمان (بیش از ۱۷ هزار)، انگلستان (کمتر از ۱۷ هزار)، فیلیپین (حدود ۱۶ هزار) و چین (حدود ۱۳ هزار) در رتبه‌های بعدی قرار دارند. در رابطه با میزان جلای وطن پزشکان (نسبت پزشکانی که در کشورهای OECD کار می‌کنند به کل پزشکان

۱. نقشه ۳ را مشاهده فرمایید، UNHCR, 2009.

2. UNHCR, 2010.

3. OECD-2007.

4. Absolut Number (اصطلاح آماری در قید کردن تعداد)

آن کشور) کشورهای آنگولا و باربودا بیشترین میزان را نشان می‌دهند (۸۹/۳ درصد) پس از آن کشورهای گرنادا (۷۲/۷ درصد)، گویان (۷۲/۲ درصد)، موزامبیک (۶۴/۵ درصد) و آنگولا (۶۳/۲ درصد) حائز رتبه‌های بعدی می‌باشند.

- در رابطه با پرستاران، فیلیپین با بیش از ۱۱۰ هزار پرستار فیلیپینی کشور اصلی مبدأ برای پرستاران است، پس از آن انگلستان (تنها با کمتر از ۴۶ هزار پرستار)، آلمان (با کمتر از ۳۲ هزار)، جامائیکا (با بیش از ۳۱ هزار) و کانادا (تنها با ۲۵ هزار پرستار) در رتبه‌های بعدی قرار دارند. ۵ کشوری که بیشترین میزان مهاجرت پرستاران را در اختیار دارند همگی جزئی از کشورهای واقع در منطقه کارائیب‌اند: کشور هائیتی با میزان ۹۴ درصد جلالی وطن، در مرتبه نخست قرار دارد، پس از آن کشورهای جامائیکا (۸۷/۷ درصد)، گرنادا (۸۷/۶ درصد)، سنت وینسنت و گرنادینز (۸۱/۶ درصد) و گویان (۸۱/۱ درصد) در رتبه‌های بعدی قرار دارند.^۱

مهاجرت تحصیلی

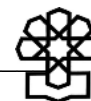
- مهاجرت جهت کسب موقعیت‌های مناسب‌تر تحصیلی از جمله گرایش‌های با اهمیت برای انجام مهاجرت است.

- به‌طور کلی، در سال ۲۰۰۷، تعداد ۲/۸ میلیون دانش‌آموز مهاجر در سطح جهان وجود داشته است.^۲ سه کشور مبدأ که بیشترین تعداد دانش‌آموز مهاجر را داراست همگی آسیایی‌اند و تقریباً یک‌چهارم تمامی دانش‌آموزان بین‌المللی را تشکیل می‌دهند: دانش‌آموزان چینی به تنهایی ۱۵ درصد از دانش‌آموزان مهاجر را تشکیل می‌دهند، این در حالی است که دانش‌آموزان هندی (۵ درصد) و کره‌ای (۴ درصد) به ترتیب حائز رتبه‌های بعدی هستند. کشور انگلستان و ایالات متحده آمریکا مجموعاً دارای یک میلیون دانش‌آموز خارجی می‌باشند، درحالی که کشور فرانسه مقصد اصلی دانش‌آموزان آفریقایی است.

- مراکز ناحیه‌ای خاصی نیز وجود دارند: به‌عنوان مثال، آفریقای جنوبی کشور اصلی مقصد برای دانش‌آموزان کشورهای بخش جنوبی آفریقا مانند جمهوری دموکراتیک کنگو، زامبیا و زیمبابوه می‌باشد، حدود ۶۰ هزار دانش‌آموز از مجموع ۹۷ هزار دانش‌آموز مهاجر در آسیای مرکزی به کشورهای قرقیزستان یا فدراسیون روسیه می‌روند، کشور استرالیا بیش از ۱۳۵ هزار دانش‌آموز از حدود ۸۰۰ هزار دانش‌آموز مهاجر در ناحیه آسیا - اقیانوسیه را به خود جذب می‌کند، تقریباً یک‌چهارم دانش‌آموزان مهاجر اروپای شرقی به کشور آلمان می‌روند و در میان دانش‌آموزان

1. OECD, 2007.

2. UNESCO, 2009.

اروپای غربی و آمریکای شمالی، کشور انگلستان مقصد مطالعاتی کمتر از ۲۴ درصد از دانش‌آموزان را تشکیل می‌دهد.^۱

مهاجرت غیرقانونی^۲

- جمع‌آوری اطلاعات در رابطه با مهاجرت‌های غیرقانونی به‌طور حتم کار دشواری است و از مطالعات سال ۲۰۰۲ که ۱۵ - ۱۰ درصد از جمعیت مهاجر در کشورهای OECD را این نوع مهاجرت تشکیل می‌دهاند هیچ آمار جهانی به روزی وجود ندارد.^۳ اکثر برآوردهای جدید اشاره دارند به اینکه حدود یک‌سوم از تمامی مهاجرت‌ها از کشورهای در حال توسعه می‌توانند به‌صورت غیرقانونی باشند.^۴

- برخی منابع اطلاعاتی کشورهای مقصد مانند آمار و اطلاعات سرشماری قابل استفاده‌اند و می‌توان از آن جهت شمارش تعداد مهاجرین در شرایط غیرقانونی بهره برد:

• به‌عنوان مثال، دپارتمان امنیت داخلی^۵ در ایالات متحده^۶ برآورد کرده است که جمعیت غیرقانونی مهاجرین در ژانویه سال ۲۰۰۹ به ۱۰۷۵۰۰۰۰ نفر می‌رسد. در سال مالی ۲۰۰۸ - ۲۰۰۷ تعداد ۳۵۸۸۸۶ نفر بازگردانده شدند (افزایش حدود ۴۰ هزار بازگردانده نسبت به سال ۲۰۰۷ - ۲۰۰۶).^۷ با این حال، در سال ۲۰۰۸ میزان بازداشت‌های مرزی تا ۷۲۴ هزار مورد کاهش یافت که پایین‌ترین میزان از سال ۱۹۷۶ می‌باشد. عمده مهاجرت‌های غیرمعمول در ایالات متحده آمریکا از آمریکای لاتین می‌باشند، مکزیکی‌ها با ۶۶۵۰۰۰۰ به تنهایی ۶۲ درصد جمعیت مهاجر غیرقانونی را در ایالات متحده آمریکا تشکیل می‌دهند.

• در کشور استرالیا، در خلال سال‌های ۲۰۰۹ - ۲۰۰۸ تعداد ۶۸۱۸ مهاجر به‌صورت داوطلبانه یا غیرداوطلبانه از وضعیت نامشخص خارج شدند.

• و در نهایت، در قاره اروپا بین سال‌های ۲۰۰۵ و ۲۰۰۷ حدود ۱/۴ میلیون نفر به‌دلیل حضور غیرقانونی در کشورهای اتحادیه اروپایی (EU) بازداشت شدند و تقریباً ۷۶۰ هزار نفر بازگردانده شدند.^۸ آلبانیایی‌ها و مراکشی‌ها بزرگ‌ترین گروه بازداشت‌شدگان و مهاجرین بازگردانده شده به کشورشان را تشکیل می‌دهند. ضمن آنکه پروژه Clandestino برآورد می‌کند که در سال ۲۰۰۸ بین ۱/۹ تا ۳/۸ میلیون مهاجر در موقعیتی نامشخص در EU-27 قرار داشتند که این میزان ۱۳-۷

1. UNESCOT, 2009.
2. Irregular Migration
3. Williamson and Hatton, 2009.
4. UNDP, 2009.
5. Homeland
6. DHS, 2010.
7. DHS, 2009.
8. EC, 2009.

درصد از تمامی جمعیت مهاجر را تشکیل می‌دهد.^۱

- CARIM (۲۰۰۹) برآورد کرده است که مرگ و میر مهاجرینی که با قایق و کشتی‌های کوچک از کشورهای جنوب شرق آسیا به اروپا مهاجرت می‌کنند از ۱۷۶۵ نفر در سال ۲۰۰۷ به ۱۲۳۵ نفر در سال ۲۰۰۸ کاهش یافته است.

- تحقیقات جدید در رابطه با برنامه‌های درخواست قانونی شدن مهاجرت^۲ در اتحادیه اروپا برآورد کرده است که بین سال‌های ۱۹۷۳ تا ۲۰۰۸ تعداد ۶ میلیون نفر از مهاجرین غیرقانونی درخواست قانونی شدن داشته‌اند که از بین آنها، حداقل برای ۴/۳ میلیون نفر این برنامه‌ها اجرایی شده است. اکثر این برنامه‌های قانونی شدن در کشورهای جنوب اروپا مانند یونان، ایتالیا، پرتغال و اسپانیا انجام گرفته است، همچنین اکثر این برنامه‌ها طی ده سال از سال ۱۹۹۸ تا سال ۲۰۰۸ انجام شده است.^۳

- اطلاعات موجود از کشور برزیل اشاره دارد به اینکه برنامه‌های قانونی شدن که در ماه جولای سال ۲۰۰۹ آغاز شده است وضعیت بیش از ۴۰ هزار نفر که حدود ۱۷ هزار نفر از آنها اهل کشور بولیوی بوده‌اند را ساماندهی کرده است.^۴

- در کشور ایتالیا برنامه‌های درخواست قانونی شدن انجام شده برای کارکنان حوزه سلامت منجر به ارائه حدود ۳۰۰ هزار درخواست در این زمینه شده است.^۵

شرایط محیطی

- دفتر سازمان ملل متحد برای هماهنگی امور بشردوستانه (OCHA) و مرکز پایش مهاجرت‌های داخلی (IDNC) برآورد کرده‌اند که در سال ۲۰۰۸ بلایای طبیعی با شروع ناگهانی منجر به جابجایی بیش از ۳۶ میلیون نفر شده است، ۲۰۲۹۳۴۱۳ نفر از آنها به دلیل بلایای مرتبط با آب و هوا جابجا شده‌اند و زمین‌لرزه Sichuan نیز به تنهایی مسئول جابجایی ۱۵ میلیون نفر بوده است.

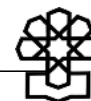
آسیا با ۳۱,۳۹۷,۳۵۸ فرد جابجا شده و پس از آن آمریکا به دلیل بلایای طبیعی تأثیرپذیرترین ناحیه جهان بوده‌اند.

- گرچه کانون توجه رسانه‌ها و سیاستگذاران اغلب بر بلایای با شروع ناگهانی است (طوفان، گردباد و سونامی)، با وجود این به نظر می‌رسد که تغییرات محیطی با شروع آهسته تأثیر بیشتری

1. HWWI, 2008.
2. Regularization
3. Kraler, 2009.

۴. وزارت دادگستری برزیل، ۲۰۱۰.

۵. وزارت داخله ایتالیا، ۲۰۰۹.

بر انجام مهاجرت داشته باشند. طی ۳۰ سال گذشته، افرادی که تحت تأثیر خشکسالی قرار گرفته‌اند دو برابر افرادی بوده‌اند که تحت تأثیر طوفان قرار گرفته‌اند (۱/۶ میلیارد در مقایسه با حدود ۷۱۸ میلیون نفر).^۱

- متن مذاکرات کنفرانس تغییرات آب و هوای کپنهاگ (۲۰۰۹) صریحاً ذکر کرده است که مهاجرت باید به‌عنوان بخشی از استراتژی تطبیق مورد ملاحظه قرار گیرد. هرچند هیچ متن نهایی در این زمینه مورد توافق قرار نگرفته است با این حال طرحی پیش‌نویس توسط «کارگروه همکاری‌های بلندمدت» صریحاً اعلام کرده است که بذل توجه به مهاجرت به‌دلیل تغییرات آب و هوا، ضروری است.

مهاجرت و بحران اقتصادی ۲۰۰۸ - ۲۰۱۰

- از زمان آخرین گزارش جهانی مهاجرت در سال ۲۰۰۸، جهان تحت تأثیر بدترین بحران اقتصادی از سال ۱۹۳۰ قرار گرفت. درآمد ناخالص داخلی^۲ جهانی تا ۲/۲ درصد در سال ۲۰۰۹ کاهش یافت.^۲ بحران مالی بین‌المللی که در سال ۲۰۰۸ در ایالات متحده آمریکا آغاز شد و سریعاً به بحران جهانی تغییر شکل یافت تا نیمه دوم سال ۲۰۰۸ و سال ۲۰۰۹ تأثیر قابل توجهی بر مهاجرت بین‌المللی داشته است.

- در زمان نگارش این گزارش (سه ماهه ابتدایی سال ۲۰۱۰)، وضعیت اقتصاد جهانی در حال بهبود می‌باشد. اقتصاددانان کماکان در حال بحث و تبادل نظر در رابطه با «شکل» بهبود اقتصاد هستند، با این حال انتظار می‌رود که بهبود در سال ۲۰۱۰ و ۲۰۱۱ با ادامه بیکاری همراه باشد، خصوصاً در کشورهای توسعه یافته سخت‌ترین ضربه توسط بحران به این شکل وارد می‌شود که رشد اقتصادی به‌صورت خودکار به ایجاد مشاغل جدید منجر نخواهد شد.^۳

- عمق، وسعت و مدت بحران اقتصادی براساس کشور، ناحیه جغرافیایی و بخش بازار کار متفاوت است. گرچه کماکان تعیین دقیق این تأثیر بر مهاجرین و مهاجرت دشوار باقی‌می‌ماند، با این حال آثار متعدد این بحران مشخص شده است.

- میزان کلی تعداد مهاجرین بر اثر بحران اقتصادی کاهش نیافته است. از آنجایی که اخبار کاهش وجود فرصت‌ها برای مهاجرین توسط شبکه‌های مهاجرت منتشر می‌شود همچنین به‌دلیل آنکه سیاست‌های محدودکننده بیشتری توسط برخی کشورهای مقصد اتخاذ می‌شود، لذا در بسیاری از نقاط جهان روند مهاجرت‌های جدید کند شده است.

1. IOM, 2009.
2. GDP

۳. بانک جهانی، ۲۰۱۰.

۴. همان.

- برخی دولت‌ها در مواجهه با بحران سعی به بازگرداندن مهاجرین به کشورهای خود نموده‌اند. برنامه‌های بازگشت داوطلبانه مهاجرین در برخی کشورها مانند جمهوری چک، ژاپن و اسپانیا اجرا شده است. در جمهوری چک میزان بازگشت داوطلبانه در ۴۰ هزار نفر هدفگذاری شده بود، اما با وجود این تنها ۲۰۸۹ نفر تحت برنامه بازگشت داوطلبانه به کشور خود بازگشتند. برنامه مشابه در کشور اسپانیا منجر به پذیرفتن این پیشنهاد توسط ۸۷۲۴ نفر شد که این میزان حدود ۱۰ درصد از جمعیت بالقوه ذینفع در این زمینه را شامل می‌شود. در کشور ژاپن براساس ارقام در دسترس تا ماه اکتبر سال ۲۰۰۹ تعداد ۱۳۱۸۸ درخواست برای برنامه بازگشت داوطلبانه دریافت شد.^۱

- هرچند اطلاعات معدودی در زمینه بازگشت مهاجرین وجود دارد با این حال به نظر می‌رسد شواهد کافی در رابطه با بازگشت گسترده مهاجرین به کشورهای مبدأ خود وجود نداشته باشد. عمدتاً دلیل این موضوع به وجود عواملی مانند سطح بالای حمایت اجتماعی در برخی از کشورهای میزبان و این واقعیت که شرایط در وطن ممکن است بدتر از شرایط موجود در کشور مقصد باشد، باز می‌گردد. با وجود این برخی کشورها مانند هندوستان، جمهوری مولداوی و لهستان برای گروه‌های مشخصی از کارگران مهاجر افزایش در میزان بازگشت گزارش کرده‌اند.

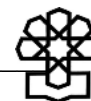
- گزارش‌ها حاکی از آنست که روند مهاجرت غیرقانونی در کل سال ۲۰۰۹ در مرز ایالات متحده، مکزیک و اروپای جنوبی کند شده است.^۲ پیامد دیگری از بحران اقتصادی که کمتر قابل استناد است، افزایش احتمالی تعداد کارگران مهاجر است که به شکل بی‌رویه در سایه مسائل اقتصادی موجود در کشورهای مقصد، مهاجرت می‌کنند. مهاجرین ممکن است خط‌مشی «انتظار و نگریستن» را اتخاذ کنند و ترجیح بدهند در انتظار فرصت‌های استخدامی جدید احتمالی در بخش خصوصی بمانند. این مهاجرین درحالی که به امید بهبود شرایط اقتصادی در انتظارند ممکن است حتی بیش از مدت گذرنامه فعلی خود اقامت کنند.

- عموماً موقعیت مهاجرینی که در کشورهای مقصد می‌مانند رو به بدتر شدن می‌رود. در طول رکود اقتصادی، مهاجرین اغلب جزء آسیب‌پذیرترین گروه کارگران در رابطه با از دست دادن شغل هستند. همچنین آنها جوان‌تر بوده، با احتمال بیشتری دارای شغل موقتی‌اند، تحصیلات رسمی کمتری دارند و در بخش‌هایی که بیشتر تحت تأثیر رکود اقتصادی قرار گرفته‌اند مانند مشاغل ساختمانی، کارخانجات و بخش‌هایی خدماتی متمرکزند.

- یقیناً در حال حاضر شرایط رکود اقتصادی حکمفرماست. گرچه آمار و ارقام جهانی در رابطه با بیکاری مهاجرین و شرایط آنها وجود ندارد با این حال به نظر می‌رسد که عموماً مهاجرین نسبت به

1. MPI, 2009.

2. Ibid.

کارگران بومی با درجات بالاتری از بیکاری مواجهند:

• در سال‌های ۲۰۰۸ و ۲۰۰۹، به استثنای کشورهای لوکزامبورگ و انگلستان میزان بیکاری در مهاجرین نسبت به افراد بومی افزایش بیشتری داشته است. برخی از بیشترین افزایش‌ها در تعداد افراد بیکار در کشورهای که تحت تأثیر شدید رکود اقتصادی قرار گرفته‌اند رخ داده است (مانند اسپانیا که میزان بیکاری مهاجرین (۲۸ درصد) نسبت به افراد بومی (۱۵/۸ درصد) تقریباً دو برابر شده است، همچنین کشورهای ایسلند و بالتیک که از جمله کشورهای محسوب می‌شوند که اخیراً گرایش به سمت مهاجرت به آنها به وجود آمده است).

• مهاجرین در ایالات متحده آمریکا هم تحت تأثیر قرار گرفته‌اند: در مقایسه با ۹/۵ درصد بیکاری آمریکایی‌ها در اکتبر سال ۲۰۰۹، میزان بیکاری مکزیک‌ها و ساکنین آمریکای مرکزی ۱۱/۵ درصد بوده است. در ماه اکتبر سال ۲۰۰۹ میزان بیکاری در مهاجرین کشور کانادا ۲/۱ درصد بیشتر از ساکنین بومی این کشور بوده است.^۱ در کشور ژاپن، تا ۴۰ درصد از برزیلی‌ها بیکارند. این در حالی است که اثر بحران اقتصادی دومی باعث بیکاری بالای کارگران آسیای جنوبی شده است.

• رکود اقتصادی همچنین می‌تواند بر مهاجرینی که شاغلند نیز تأثیر بگذارد: برای مثال، مهاجرین در فدراسیون روسیه که شاغلند دستمزد کمتری دریافت می‌کنند یا به سمت انجام کار به صورت غیرقانونی گرایش پیدا می‌کنند.^۲

- مهاجرینی که اخیراً به کشور مقصد رسیده‌اند به طور اخص آسیب‌پذیرند، زیرا ممکن است از حمایت‌های اجتماعی و حقوق بیکاری کمتری بهره‌مند شوند.

- افزایش بیکاری در بین کارگران مهاجر تأثیرات منفی بر میزان وجوه ارسالی از کشورهای مبدأ می‌گذارد، همچنین به طور بالعکس می‌تواند فقر و بی‌عدالتی را در کشورهای مبدأ نیز افزایش دهد. همان‌گونه که پیش‌تر ذکر شد بانک جهانی برآورد کرده است که در سال ۲۰۰۹ مبلغ ۳۱۶ میلیارد دلار آمریکا به کشورهای در حال توسعه پرداخت شده است که این میزان در مقایسه با سال ۲۰۰۸ کاهش ۶ درصدی داشته است.^۳ با وجود این در برخی از کشورها کاهش بیشتری در میزان وجوه ارسالی وجود داشته است. برای مثال، در کشور نیجریه که بیشترین میزان مبلغ را در بین کشورهای آفریقایی دریافت می‌کند این میزان تا حدود ۲۰ درصد در ابتدای سال ۲۰۰۹ کاهش داشته است و در کشور اوگاندا این میزان کاهش به ۴۰ درصد می‌رسد.

- در هر صورت، برخی نواحی کمتر تحت تأثیر قرار گرفته‌اند یا انتقال وجه در این نواحی افزایش یافته است. برای مثال، کشورهایمانند بنگلادش، پاکستان و فیلیپین که شمار زیادی مهاجر به

1. Ibid.

2. ICG, 2010.

3. Ratha و همکاران، ۲۰۱۰.

کشورهای حوزه خلیج فارس می‌فرستند، در سال‌های ۲۰۰۸ - ۲۰۰۹ میزان وجوه ارسالی در آنها افزایش یافته است.

- برای سال‌های ۲۰۱۰ و ۲۰۱۱ به ترتیب میزان پرداخت‌ها (وجوه ارسالی) حدود ۶ و ۷ درصد افزایش یافته است. با وجود این فرصت‌های شغلی نامشخص و میزان بیکاری که کماکان انتظار می‌رود در کشورهای پیشرفته و صنعتی بالا باقی بماند، نسبت به زمان پیش از بحران اقتصادی منتج به رشد کمتری خواهد شد. برآورد می‌شود که در سال ۲۰۱۰ میزان وجوه ارسالی به کشورهای در حال توسعه تقریباً معادل آنچه که در سال ۲۰۰۸ به ثبت رسیده است به ۳۳۵ میلیارد دلار آمریکا برسد.^۱

- براساس تجزیه و تحلیل ناحیه‌ای که توسط بانک جهانی صورت گرفته است، بحران اقتصادی سه نکته زیر را آشکار کرده است:

(الف) «تنوع بیشتر مقاصد مهاجرت، بازپرداخت بیشتر» (برای مثال، روند وجوه ارسالی از مهاجرین فیلیپینی و هندی تنها به میزان متوسطی کاهش داشت، زیرا آنها از کشورهای مختلفی اقدام به مهاجرت کرده‌اند، این نکته برخلاف پرداخت‌هایی است که توسط مهاجرین از آمریکای لاتین و کشورهای حوزه کارائیب فرستاده شده است، زیرا آنها به‌طور اولیه از ایالات متحده نشئت گرفته و به اقتصاد آمریکا وابسته‌اند).

(ب) «موانع کمتر برای حرکت نیروی کار، ارتباط قوی‌تر بین وجوه ارسالی و گردش اقتصادی در آن» (برای مثال، نیروی کار در اتحادیه اروپا و منافذ موجود بین مرز مشترک روسیه با کشورهای همسایه به مهاجرین اجازه می‌دهد که به سادگی بین کشور خود و کشور مقصد رفت و آمد کنند، لذا این مهاجرین ممکن است به جای باقی ماندن و جستجو برای کار جهت ارسال وجه نقد به خانه بیشتر متمایل به بازگشت به وطن خود باشند).

(ج) «میزان تبادل ارز تأثیرات ارزشگذاری دارند، اما بر انگیزه جهت سرمایه‌گذاری برای وجوه ارسالی نیز اثر گذارند» (برای مثال، تنزل ارزش روپیه هند در برابر دلار آمریکا در سال ۲۰۰۸ ارزش پرداخت‌ها را به‌طور فزاینده‌ای با سرمایه‌گذاری با دارایی کمتر، افزایش داده است).

- در سراسر جهان در پاسخ به بحران اقتصادی سیاست‌های جدید مهاجرت مطرح شده‌اند. به‌طور کلی، این سیاست‌ها سعی کرده‌اند به سه هدف دست یابند: حفظ بازار کار برای کارگران بومی، ایجاد محدودیت در سرازیر شدن مهاجرین و تشویق مهاجرین به بازگشت به کشور خود. برای مثال: طیفی از سیاست‌های محدودکننده مهاجرت در سال ۲۰۰۹ برای حفظ بازار کار محلی در

1. Ibid.

ایتالیا، قزاقستان و فدراسیون روسیه مطرح شدند. در همان سال در برخی از کشورهای آسیای شرقی، جنوب شرقی و مرکزی در رابطه با ورود کارگران خارجی محدودیت ایجاد شد. اما، در تمام کشورها این سیاست‌های محدودکننده اتخاذ نشد. برای مثال، کشور سوئد مدل جدید مهاجرت برخاسته از نیاز را اتخاذ کرد که کماکان به اتحادیه‌های بازرگانی اجازه می‌دهد که پیشنهادات کاری را بدون امکان مخالفت با به‌کارگیری نیروی کار خارجی مورد بررسی قرار دهند.

- کشورهای متعددی با پایش فعال وضعیت خارجی‌های مقیم کشور، وضع قوانین مربوط به کسب مهارت‌های شغلی و جستجوی سایر امکانات شغلی برای کارگران خارجی به بحران اقتصادی واکنش نشان می‌دهند. برخی کشورهای آمریکای لاتین و حوزه کارائیب به مهاجرین جهت بازگشت به کشورهای خود یاری می‌رسانند. برای مثال، هر دو کشور کلمبیا و اکوادور سیاست‌هایی را برای حمایت از بازگشت مهاجرین اتخاذ کرده‌اند.

- با وجود بحران اقتصادی شدید، پژوهشی بین‌المللی که با هدایت German Marshall Fund (GMF) در سال ۲۰۰۹ انجام شد نشان داد که در اغلب کشورهای تحت بررسی علی‌رغم دشوار شدن انجام مهاجرت اکثریت مردم کماکان مهاجرت را «بیشتر به‌عنوان یک فرصت می‌شناسند تا یک مشکل».^۱

مهاجرین زن به‌عنوان درصدی از مهاجرت‌های بین‌المللی

امروزه عمدتاً زنان بیشتری شخصاً یا به همراه خانواده خود مهاجرت می‌کنند. تعداد مطلق مردان و زنان مهاجر طی سال‌های اخیر افزایش داشته است درحالی که میزان مردان مهاجر در حدود ۵۱ درصد ثابت باقی مانده است.^۲ با وجود این تفاوت‌های ناحیه‌ای قابل توجهی در این رابطه وجود دارد.

گزارشات نشان می‌دهد که خاورمیانه دارای کمترین میزان مهاجرین زن نسبت به کل جمعیت مهاجر است. تنها ۲۸ درصد از جمعیت مهاجر کشورهای خاورمیانه را زنان تشکیل می‌دهند که به‌ویژه این میزان پایین در رابطه با کشورهای شورای همکاری‌های خلیج فارس صدق می‌کند. زنان ۲۰/۸ درصد از جمعیت مهاجرین را در کشور عمان، ۲۵/۸ درصد از مهاجرین کشور قطر، ۲۷/۴ درصد از مهاجرین امارات متحده عربی، ۳۰ درصد از مهاجرین کشور کویت، ۳۰/۱ درصد از مهاجرین عربستان سعودی و تنها کمتر از یک‌سوم مهاجرین کشور بحرین (۳۲/۹ درصد) را تشکیل می‌دهند.

سایر کشورهایی که بخش عمده مهاجرین آنها را مردان تشکیل می‌دهند شامل بنگلادش (۸۶/۱ درصد)، بوتان (۸۱/۵ درصد)، کوبا (۷۱/۱ درصد)، لیبی (۶۴/۵ درصد)، ویتنام (۶۳/۴ درصد)، گینه نو (۶۲/۶ درصد) و زیمبابوه (۶۲/۲ درصد) می‌باشند. جدا از کشورهای عربستان سعودی و امارات متحده

1. GMF, 2009.

2. UN DESA, 2009.

عربی که در بالا ذکر شد، کشورهای ساحل عاج، جمهوری اسلامی ایران، مالزی، پاکستان و آفریقای جنوبی کشورهای مقصدی هستند که بیش از ۲ میلیون مهاجر مرد (بیش از ۵۴ درصد) دارند. به‌طور کلی کشور نپال با ۶۸/۲ درصد و به‌دنبال آن کشورهای موریس (۶۳/۳ درصد)، مونته‌نگرو (۶۱/۵ درصد)، باریادس (۶۰/۷ درصد) و استونی (۵۹/۶ درصد) دارای بیشترین میزان مهاجرین زن هستند. کشورهای هنگ‌کنگ، اسرائیل، قزاقستان، فدراسیون روسیه، اوکراین و ازبکستان کشورهای مقصدی هستند که دارای بیشترین میزان مهاجرین زن می‌باشند.

نسبت مهاجرین زن در میان مهاجرین کشورهای اروپای شرقی و کشورهای مشترک‌المنافع همواره در صدر کشورهای جهان قرار دارد. بیشترین نسبت در کشورهای مونته‌نگرو (۶۱/۵ درصد)، استونی (۵۹/۶ درصد)، لتونی (۵۹/۳ درصد)، لهستان (۵۹ درصد)، ارمنستان (۵۸/۹ درصد)، جمهوری یوگسلاوی سابق (۵۸/۳ درصد) و قرقیزستان (۵۸/۲ درصد) مشاهده می‌شود.

این میزان بیانگر آن است که اروپا و اقیانوسیه - به‌ترتیب با ۵۲/۶ و ۵۱/۲ درصد - تنها مناطقی هستند که دارای بیشترین مهاجرین زن می‌باشند، این در حالی است که در آمریکا میزان مهاجرین زن و مرد تقریباً برابر است (۵۰/۱ درصد را زنان تشکیل می‌دهند). با وجود این، این مقادیر میانگین‌های ناحیه‌ای هستند؛ در سطوح کشوری برخی تفاوت‌های جدید آشکار می‌شود: مهاجرت زنان به کانادا و بخش مخروطی جنوب آمریکای جنوبی غالباً با مهاجرت مردان در بولیوی، برزیل، کلمبیا، گویان، مکزیک، سورینام و ایالات متحده آمریکا خنثی می‌شود، این در حالی است که در اروپا، میزان مهاجرت مردان در کشورهای آلمان، یونان، اسلوانی و اسپانیا غالب است.

امضا، تصویب پروتکل پالمومی سازمان ملل متحد در زمینه قاچاق انسان، ژانویه ۲۰۱۰

پروتکل پالمومی (پروتکل پیشگیری، سرکوب و مجازات قاچاق انسان و پروتکل ضد قاچاق زمینی، دریایی و هوایی مهاجرین) تصویب شده توسط سازمان ملل متحد در سال ۲۰۰۰ در پالمومی ایتالیا، همراه با کنوانسیون ضدجنایات سازماندهی شده فراملی، با تصویب گسترده جهانی به سرعت رو به لازم‌الاجرا شدن در حرکت است.

اطلاعات نشان می‌دهد تا اوایل سال ۲۰۱۰ اکثریت قریب به اتفاق کشورهای جهان (۱۳۷ کشور از ۱۹۲ کشور عضو سازمان ملل متحد) این پروتکل را جهت پیشگیری، سرکوب و مجازات قاچاق انسان تصویب کرده‌اند. تصویب این پروتکل در سال ۲۰۰۹ در کشورهای چاد، اندونزی، عراق، لوکزامبورگ، اردن، مالزی، قطر، جمهوری عربی سوریه، جزایر تیمور، توگو و امارات متحده عربی انجام گرفته است.

تنها کشورهای معدودی در اروپا و آمریکا این پروتکل را مصوب نکرده‌اند: آندورا، سن‌مارینو، ایرلند، جمهوری چک و یونان تنها کشورهای اروپایی و کشورهای کارائیب از باربادوس، کوبا، دومینیک، هائیتی، سانتالوسیا و سنت وینسنت و همچنین گرنادینز^۱ تنها کشورهای آمریکایی هستند که این پروتکل را مصوب نکرده‌اند.

آسیا به‌ویژه بخش جنوب آسیای مرکزی و جنوب شرقی آن عمده ناحیه‌هایی هستند که این پروتکل را به تصویب نرسانده‌اند: کشورهایمانند بنگلادش، هندوستان، جمهوری اسلامی ایران، ژاپن، پاکستان، جمهوری کره، سنگاپور و تایلند این پروتکل را نه به امضا رسانده‌اند و نه مصوب کرده‌اند. بخش شرقی آفریقا از جمله مناطقی است که کماکان به سوی تصویب این پروتکل در حال حرکتند، کشورهای برونودی، اریتره، اتیوپی، سومالی، سودان و اوگاندا هنوز این پروتکل را مصوب نکرده‌اند، در غرب آفریقا کشورهای ساحل عاج و غنا و در جنوب غربی آفریقا کشور آنگولا هنوز این معاهده را به امضا نرسانده‌اند.

رشد وقوع بلایای طبیعی

در فاصله سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۹ تعداد کلی بلایا تقریباً ۵۰ درصد افزایش یافت (۲۱۱۷ بلایای رخ داده در دوره نخست در مقایسه با ۳۱۵۱ بلایای رخ داده در طول دهه گذشته). به‌طور مشابه، تعداد کشورهایی که تجربه افزایش وقوع بلایا را داشته‌اند (۱۳۷ کشور) عمدتاً بیشتر از کشورهای است که تجربه کاهش وقوع آن را داشته‌اند (۳۷ کشور)، در ۱۵ کشور نیز تغییری در تعداد بلایا رخ نداده است. بیشترین افزایش در تعداد بلایای طبیعی عمدتاً در کشورهای آسیای جنوبی و شرقی - به‌ویژه، کشورهای چین، هندوستان، اندونزی، فیلیپین و ویتنام - به وقوع پیوسته است. سایر کشورهای که افزایش قابل توجهی در این زمینه داشته‌اند شامل کشورهای هائیتی (در حوزه کارائیب)، رومانی (در اروپا) و الجزایر، برونودی، کنیا و موزامبیک (در آفریقا) می‌شوند.

براساس تعداد کلی بلایایی که در طول ده سال اخیر به وقوع پیوسته، آسیا قاره‌ای است که بیشترین تأثیر را از بلایای طبیعی پذیرفته است. در واقع، ۷ کشور از ۱۰ کشور بالای این لیست در این قاره واقعند: بنگلادش، چین، هندوستان، اندونزی، ژاپن، فیلیپین و ویتنام. ۳ کشور دیگر شامل ایالات متحده آمریکا (که در طول سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۹ در رتبه دوم قرار گرفته است)، مکزیک و جمهوری اسلامی ایران می‌شوند.

ازسویی دیگر، تنها تعداد اندکی از کشورها شامل ایالات متحده آمریکا و پس از آن کشورهای

هند، لوکزامبورگ، بنگلادش، جمهوری دموکراتیک خلق لائو و بلژیک کاهش قابل توجهی در تعداد وقوع بلایای طبیعی داشته‌اند.

نمای کلی ناحیه‌ای از آسیا

- برآورد می‌شود که در سال ۲۰۱۰ شمار مهاجرت‌های بین‌المللی در آسیا^۱ تا ۲۷/۵ میلیون افزایش یابد که تنها کمتر از ۱۳ درصد مقدار کلی جهانی است.^۲

- به استثنای جنوب آسیای مرکزی، در سایر بخش‌های قاره آسیا افزایش مختصری در تعداد مهاجرین بین‌المللی زنان وجود دارد. تقریباً نیمی از تمامی مهاجرین بین‌المللی در آسیا (۴۸ درصد) زن هستند.^۳

- بین سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۰ نرخ خالص مهاجرت برای آسیا در جهت منفی رو به حرکت است. این موضوع در رابطه با بخش‌های کوچک‌تر این قاره نیز صدق می‌کند. ۵ کشوری که بیشترین نرخ منفی را در سال‌های ۲۰۱۰ - ۲۰۰۵ داشته‌اند شامل این کشورها می‌شوند: سریلانکا (۳-)، جمهوری دموکراتیک خلق لائو (۴/۲-)، میانمار و فیلیپین (۲-) و پاکستان (۱/۶-). بالعکس، کشورهای سنگاپور و ماکائو - چین در سال‌های ۲۰۰۵ و ۲۰۱۰ به ترتیب با ۲۲ و ۱۹/۳ در ۱۰۰۰ نفر، نرخ خالص مثبت در زمینه مهاجرت داشته‌اند. کشورهای هنگ کنگ (ناحیه مخصوص اداری چین) و بوتان (به ترتیب با ۳/۳ و ۲/۹) در میان معدود کشورهای آسیایی با نرخ خالص مثبت در زمینه مهاجرت هستند.^۴

- کشورهای چین، بنگلادش و هندوستان از لحاظ تعداد مطلق در میان ۱۰ کشور دارای بیشترین میزان مهاجرت در سراسر جهان هستند.^۵ براساس آمار سرشماری سال ۲۰۰۰ کشور پاکستان با ۳۴۲۶۳۳۷ و کشور فیلیپین با ۳۳۹۹۷۹۴ کشورهای مبدأ مهم در زمینه مهاجرت در داخل یا به خارج از ناحیه محل سکونت خود می‌باشند.^۶

- حدود ۳۷ درصد از مهاجرین آسیایی به کشورهای سازمان توسعه و همکاری اقتصادی (OECD) مهاجرت می‌کنند، از مابقی، ۴۳ درصد مهاجرت درون منطقه‌ای و بقیه به سایر کشورهای خارج از ناحیه مزبور مهاجرت می‌کنند.

۱. این داده‌ها شامل کشورهای آسیای مرکزی جدا شده از شوروی سابق (ارمنستان، آذربایجان، گرجستان، قزاقستان، قرقیزستان، تاجیکستان و ترکمنستان) یا کشور ترکیه نمی‌شود.

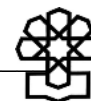
2. UNDESA, 2009.

3. Ibid.

4. UN DESA, 2008.

۵. بانک جهانی، ۲۰۰۸.

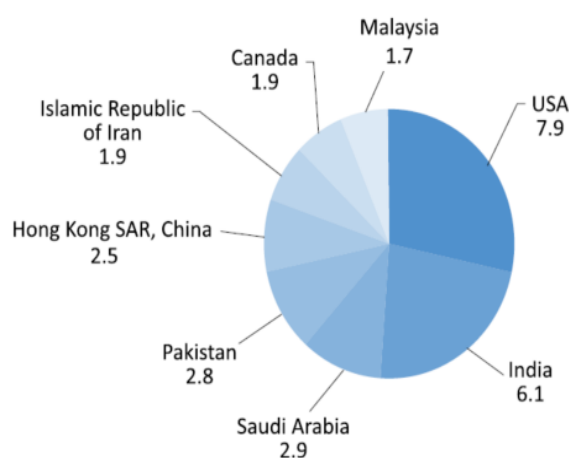
6. DRC, 2007.

- براساس سرشماری سال ۲۰۰۰، ایالات متحده آمریکا با ۷/۹ میلیون مهاجر ثبت شده مقصد اصلی مهاجرین آسیایی بوده است. با وجود این کشورهای آسیایی نیز مقصد مهمی برای مهاجرین آسیایی بوده‌اند. به‌عنوان مثال، کشور هندوستان دارای ۶/۱ مهاجر آسیایی ثبت شده، بنگلادش و پاکستان حدود ۲/۸ میلیون، هنگ‌کنگ حدود ۲/۵ میلیون، ایران حدود ۱/۹ میلیون و کشور مالزی حدود ۱/۷ میلیون مهاجر آسیایی می‌باشند (نمودار ۳).

نمودار ۳. شمار مهاجرین آسیایی براساس کشور مقصد در سال ۲۰۰۰

(در میلیون)

- ۴ مسیر از ۱۰ مسیری که دارای بیشترین مهاجرت در سطح دنیا می‌باشند مربوط به کشورهای آسیایی است، این چهار مسیر عبارتند از:^۱

۱. بنگلادش - هندوستان (۳/۵ میلیون مهاجر در سال ۲۰۰۵)،

۲. هندوستان - امارات متحده عربی (۲/۲ میلیون)،

۳. فیلیپین - ایالات متحده آمریکا (۱/۶ میلیون)،

۴. افغانستان - ایران (۱/۶ میلیون).

- مهاجرت‌های ثبت نشده به‌طور فزاینده مسئله‌ای مربوط به این منطقه است. برآورد شده است که برخی از بزرگ‌ترین مهاجرت‌های ثبت نشده در آسیا ممکن است در میان بزرگ‌ترین مهاجرت‌ها قرار گیرند، برای مثال مسیر بنگلادش - هندوستان به تنهایی تا ۱۷ میلیون نفر را شامل می‌شود.^۲

- تعداد پناهندگان در قاره آسیا رو به افزایش است و از ۲/۹ میلیون پناهنده در سال ۲۰۰۵ به ۳/۹ میلیون پناهنده در حال حاضر رسیده است. این میزان به ۱۴ درصد از تمامی مهاجرین بین‌المللی در این ناحیه و تقریباً به یک‌چهارم تمامی پناهندگان جهان می‌رسد. در میان بخش‌های مختلف قاره

۱. بانک جهانی، ۲۰۰۸.

2. Hugo, 2010.

آسیا بیشترین افزایش در شمار پناهندگان مربوط به ناحیه جنوب آسیای مرکزی می‌باشد.^۱

- افزایش در تعداد و شدت خطرات مرتبط با بلایای طبیعی و آثار این روند، در قاره آسیا به وضوح قابل مشاهده است. در سال ۲۰۰۸ زمین‌لرزه ایالت Sichuan باعث جابجایی ۱۵ میلیون انسان در چین شد که این تعداد بیش از ۴۰ درصد از تمامی افراد جابجا شده به دلیل بلایای طبیعی در سال ۲۰۰۸ می‌باشد. حدود ۳۱ میلیون نفر (۸۶ درصد) از تمامی افراد جابجا شده به دلیل بلایا در سال ۲۰۰۸ در آسیا زندگی می‌کرده‌اند. از ۲۰ بلایایی که باعث بیشترین تعداد جابجایی‌ها در سال ۲۰۰۸ شده‌اند ۱۷ مورد آن در آسیا بوده است.^۲

- مجموع ارسال وجه به قاره آسیا در سال ۲۰۰۹ به ۱۶۲/۵ میلیارد دلار آمریکا می‌رسد (۳۹ درصد از مجموع پرداخت‌های جهانی). این میزان تنها مختصری کاهش نسبت به ۱۶۵/۸ دلاری دارد که در سال ۲۰۰۸ به این ناحیه رسیده است. کشورهای هندوستان و چین (هرکدام با دریافت ۴۷ میلیارد دلار آمریکا) بیش از نیمی از این مبالغ را دریافت کرده‌اند، این کشورها در بین ۱۰ کشوری که بیشترین میزان دریافت‌ها را در این زمینه در سطح دنیا داشته‌اند در رتبه‌های اول و دوم قرار دارند. این لیست شامل کشورهای فیلیپین (۱۹ میلیارد دلار آمریکا)، بنگلادش (۱۰ میلیارد دلار آمریکا) و پاکستان (۸/۶ میلیارد دلار آمریکا) نیز می‌شود.^۳

- در سال ۲۰۰۸ بیشترین میزان جریان خروج وجوه ارسالی مربوط به کشورهای مالزی (۶/۴ میلیارد دلار آمریکا)، چین (۵/۷ میلیارد دلار آمریکا) و ژاپن (۴/۸ میلیارد دلار آمریکا) بوده است.^۴

- در سه ماهه پایانی سال ۲۰۰۹، این منطقه حتی افزایش در میزان دریافت‌ها داشته است. دلیل این موضوع آن بوده است که مهاجرین برای کمک به بستگان خود که تحت تأثیر بلایای طبیعی مانند توفان در فیلیپین و زمین‌لرزه در جزایر اقیانوس آرام و اندونزی قرار گرفته‌اند وجه نقد ارسال کرده‌اند.^۵

- شهرهای کراچی، ناگویا، اوزاکا، سنئول و تایپه کلان‌شهرهایی هستند - شهرهایی با جمعیت یک میلیون یا بیشتر - که حداقل ۱۰۰۰۰۰ ساکنین خارجی دارند. هنگ‌کنگ و سنگاپور دارای نواحی شهری هستند که میزبان بیش از یک میلیون ساکن خارجی است.^۶

1. UNDESA, 2009.

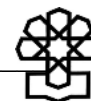
2. IDMC/OCHA, 2009.

3. Ratha و همکاران، 2009.

4. Ibid.

5. Ibid.

6. MPI, 2007.

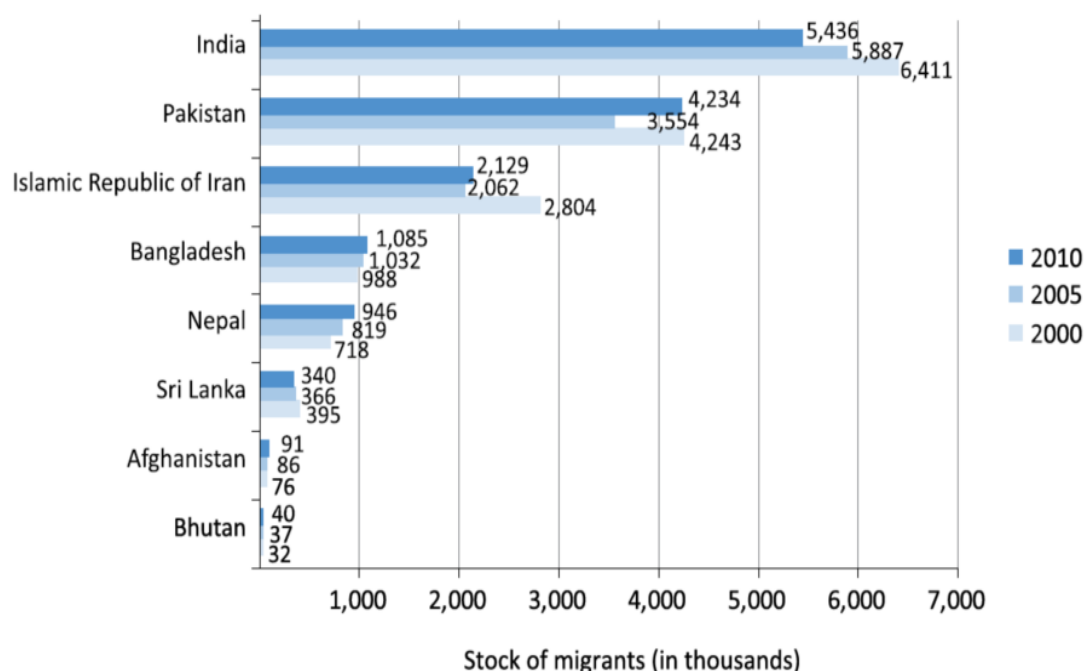

جنوب آسیای مرکزی^۱

علیرغم کاهش تعداد مهاجرت‌های بین‌المللی در جنوب آسیای مرکزی از ۱۵/۷ میلیون نفر در سال ۲۰۰۰ به ۱۳/۸ میلیون نفر در سال ۲۰۰۵، مجدداً این تعداد با ۱۴/۳ میلیون مهاجرت بین‌المللی در سال ۲۰۱۰ رو به افزایش است. به‌نظر می‌رسد که این افزایش عمدتاً به‌دلیل تغییر در شمار مهاجرین کشور پاکستان - دومین مقصد مهم در این ناحیه - از ۳/۵- درصد بین سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۵ به ۳/۵ درصد بین سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۰ باشد.^۲

- هرچند شمار مهاجرین در فاصله سال‌های ۲۰۰۵ و ۲۰۱۰ تا ۱/۶ درصد کاهش یافت، با وجود این هندوستان کماکان کشور مقصد اصلی در آسیاست (نمودار ۴ را ملاحظه بفرمایید).^۳ هندوستان کشور مبدأ در زمینه مهاجرت نیز می‌باشد؛ تعداد ۲۵ میلیون هندی در سطح دنیا پراکنده‌اند که ۱۰ درصد آنها را در ایالات متحده آمریکا می‌توان یافت. سایر مقاصد اصلی مهاجرت شامل سنگاپور، مالزی و کشورهای حاشیه خلیج فارس می‌شود.^۴

نمودار ۴. شمار مهاجرین در جنوب آسیای مرکزی براساس کشور مقصد در سال‌های ۲۰۰۰، ۲۰۰۵ و ۲۰۱۰ (در هزار)

۱. در این گزارش کشور ایران در زمره کشورهای ناحیه جنوب آسیای مرکزی طبقه بندی شده است (مترجم).

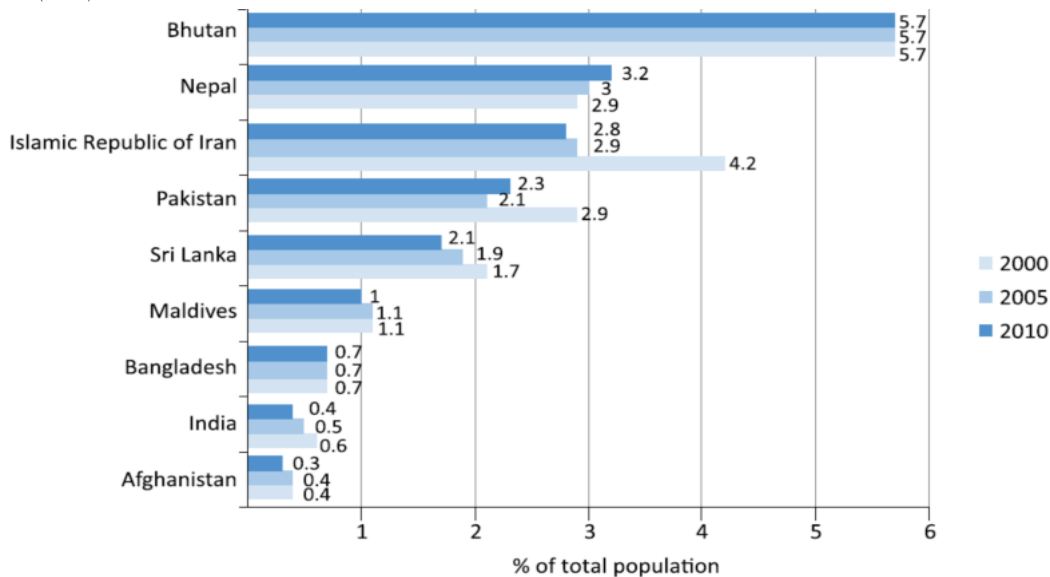
2. UN DESA, 2009.

3. Ibid.

4. Khadria, 2009.

- به‌طور نسبی، بیشترین برآورد از تعداد مهاجرین بین‌المللی در جنوب آسیای مرکزی در کشور بوتان است که ۵/۷ درصد از کل جمعیت این کشور کوچک را تشکیل می‌دهد (نمودار ۵ را ملاحظه فرمایید).^۱

نمودار ۵. شمار مهاجرین در جنوب آسیای مرکزی به‌عنوان نسبتی از کل جمعیت در سال‌های ۲۰۰۵، ۲۰۰۰ و ۲۰۱۰ (درصد)

- علاوه بر هندوستان کشورهای بنگلادش (۶/۹ میلیون مهاجر)، پاکستان (۳/۴ میلیون)، افغانستان (۲/۶ میلیون) و نپال (یک میلیون) نیز از جمله کشورهای مهم مبدأ برای مهاجرت هستند. براساس اطلاعات سرشماری سال ۲۰۰۰ تقریباً نیمی از مهاجرین (۱۲/۱ میلیون نفر) در این ناحیه باقی‌می‌مانند، این در حالی است که ۵/۱ میلیون نفر در کشورهای شورای همکاری خلیج فارس (GCC) کار می‌کنند، ۲/۴ میلیون نفر در ایالات متحده آمریکا و کانادا زندگی می‌کنند و کشور انگلستان میزبان حدود ۱/۱ میلیون نفر از آنهاست.^۲

- در سال ۲۰۰۹ مجموع ارسال وجه به جنوب آسیای مرکزی با توجه به افزایش دریافت‌ها توسط دو کشور بنگلادش و پاکستان تنها مختصری کاهش از ۷۴/۴ به ۷۳ میلیارد دلار آمریکا داشته است. میزان جریان خروج مالی در سال ۲۰۰۸ به دو میلیارد دلار آمریکا رسیده است که عمدتاً از هندوستان فرستاده شده است.

- اخیراً وزارت رفاه و توسعه با هدف حصول اطمینان از حفظ منافع مهاجرین سریلانکایی، سیاست ملی در رابطه با مهاجرت نیروی کار را منتشر کرده است. بیشترین تقاضا برای جذب کارگران

1. UN DESA, 2009.

2. DRC, 2007.

سريلانكايي (مرد و زن) به ميزان ۸۶ درصد در خاورميانه - عربستان سعودي، كويت، امارات متحده عربي، اردن و قطر وجود دارد.^۱

- در سال ۲۰۰۹ تعداد ۴۷۵۲۷۸ بنگلادشي براي كار به خارج از كشور مهاجرت كرده‌اند؛ اين ميزان در سال ۲۰۰۸ برابر با ۸۷۵۰۰۰ نفر بوده است. مقصد عمده اين مهاجرين كشورهاي عمان، سنگاپور و امارات متحده عربي بوده است.^۲ اين ارقام بيانگر تأثير مهم ركود اقتصاد جهاني بر استقرار كارگران بنگلادشي به‌عنوان نيروي كار خارجي است.

- كشور پاكستان ميزبان بيشترين تعداد پناهنده در تمام دنياست (تقريباً ۱/۸ ميليون در سال ۲۰۰۸) كه تقريباً تمامي اين پناهندگان را افغاني‌ها تشكيل مي‌دهند، جمهوري اسلامي ايران در اين رابطه حائز رتبه سوم در سطح جهان است و ميزبان ۹۸۰۰۰۰ پناهنده مي‌باشد.^۳

جمع‌بندي

طي چند دهه آينده، به دليل افزايش تفاوت‌هاي جمعيت‌شناسي، آثار تغيير در محيط، كنش‌هاي جديد سياسي - اقتصادي جهان، انقلاب فناوري و شبكه‌هاي اجتماعي، ميزان و پيچيدگي مهاجرت‌هاي بين‌المللي تغيير خواهد يافت. اغلب كشورهاي دنيا (و نه تنها كشورهاي درحال توسعه) در زمينه مديريت مؤثر مهاجرت نقائصي دارند. اين گزارش سعي دارد به كشورها، سازمان‌هاي محلي و بين‌المللي، جوامع صنعتي و بخش‌هاي خصوصي براي ايجاد آمادگي به‌منظور مقابله با مشكلات مرتبط با مهاجرت و ظرفيت‌سازي براي ايجاد تغيير ياري رساند. پيام‌هاي اصلي كه از اين گزارش دريافت مي‌شوند عبارتند از:

۱. درصد مهاجرين در جمعيت جهان به‌طور نسبي ثابت باقي مانده، لکن این تعداد به سرعت درحال افزايش است.

۲. ايالات متحده آمريكا كماكان ميزبان بيشترين تعداد مهاجر در كل دنياست، اين درحالي است كه ۶ كشور از ۱۰ كشور برتر در زمينه دارا بودن بيشترين جمعيت خارجي (فرانسه، آلمان، فدراسيون روسيه، اسپانيا، اوكراین و انگلستان) در قاره اروپاست.

۳. اكثر ۱۵۲ كشور مقصد، ميزان افراد مهاجر در كشور خود را «رضايت‌بخش» تلقی مي‌كنند. كشورهاي فرانسه، فدراسيون روسيه و عربستان سعودي ميزان مهاجرين كشور خود را «بسيار بالا» ذكر مي‌كنند، در حالي‌كه كشور كانادا يكي از ۹ دولتي است كه ميزان فعلي مهاجرين كشور

۱. دفتر استخدام خارجي سريلانكا، SLBFE، 2009.

۲. دفتر آموزش، استخدام و نيروي انساني (BMET)، 2009.

3. UN DESA, 2009, UNHCR, 2009.

خود را «بسیار پایین» می‌داند.

۴. خروج پزشکان در برخی از کشورها از نکات حائز اهمیت است. براساس نظر سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (۲۰۰۷) طبق آمار و اطلاعات گردآوری شده در سال ۲۰۰۰، کشور هندوستان دارای بیشترین تعداد مطلق پزشک در کشورهای OECD است (حدود ۵۶۰۰۰ پزشک)، پس از هندوستان کشورهای آلمان (بیش از ۱۷۰۰۰)، انگلستان (کمتر از ۱۷۰۰۰)، فیلیپین (حدود ۱۶۰۰۰) و چین (حدود ۱۳۰۰۰) در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

۵. در رابطه با پرستاران، فیلیپین با بیش از ۱۱۰۰۰۰ پرستار فیلیپینی کشور اصلی مبدأ برای پرستاران است، پس از آن انگلستان (تنها با کمتر از ۶۰۰۰ پرستار)، آلمان (با کمتر از ۳۲۰۰۰)، جامائیکا (با بیش از ۳۱۰۰۰) و کانادا (تنها با ۲۵۰۰۰ پرستار) در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

۶. در سال ۲۰۰۷، تعداد ۲/۸ میلیون دانش‌آموز مهاجر در سطح جهان وجود داشته است.^۱ سه کشور مبدأ که بیشترین تعداد دانش‌آموز مهاجر را داراست همگی آسیایی هستند و تقریباً یک‌چهارم تمامی دانش‌آموزان بین‌المللی را تشکیل می‌دهند: دانش‌آموزان چینی به تنهایی ۱۵ درصد از دانش‌آموزان مهاجر را تشکیل می‌دهند، این در حالی است که دانش‌آموزان هندی (۵ درصد) و کره‌ای (۴ درصد) به ترتیب حائز رتبه‌های بعدی هستند. کشور انگلستان و ایالات متحده آمریکا مجموعاً دارای یک میلیون دانش‌آموز خارجی هستند، در حالی که کشور فرانسه مقصد اصلی دانش‌آموزان آفریقایی است.

۷. حدود یک‌سوم از تمامی مهاجرت‌ها از کشورهای درحال توسعه می‌توانند به صورت غیرقانونی باشند.^۲

۸. دفتر سازمان ملل متحد برای هماهنگی امور بشردوستانه (OCHA) و مرکز پایش مهاجرت‌های داخلی (IDNC) برآورد کرده‌اند که در سال ۲۰۰۸ بلایای طبیعی با شروع ناگهانی منجر به جابه‌جایی بیش از ۳۶ میلیون نفر شده است؛ طی ۳۰ سال گذشته، افرادی که تحت تأثیر خشکسالی قرار گرفته‌اند دو برابر افرادی بوده‌اند که تحت تأثیر طوفان قرار گرفته‌اند (۱/۶ میلیارد در مقایسه با حدود ۷۱۸ میلیون نفر)،

۹. بحران جهانی اقتصاد، مهاجرت را در بسیاری از بخش‌های جهان کند کرده است، هرچند به نظر نمی‌رسد که به طور قابل توجهی باعث بازگشت مهاجرین شده باشد. با بهبود شرایط اقتصادی و افزایش موقعیت‌های شغلی، عمده متخصصین اعتقاد دارند که این روند کند شدن موقتی است. در واقع، از آنجایی که علل زمینه‌ای برای روند مهاجرت کم‌کم وجود دارد و همچنین به دلیل آثار ساختاری و با اهمیت

1. UNESCO, 2009.

2. UNDP, 2009.

اقتصاد جهانی، میزان مهاجرت ممکن است به زودی از سطوح پیشین نیز فراتر رود.

۱۰. در مقایسه با ۹/۵ درصد بیکاری آمریکایی‌ها در اکتبر سال ۲۰۰۹، میزان بیکاری مکزیک‌ها و ساکنین آمریکای مرکزی ۱۱/۵ درصد بوده است. در ماه اکتبر سال ۲۰۰۹ میزان بیکاری در مهاجرین کشور کانادا ۲/۱ درصد بیشتر از ساکنین بومی این کشور بوده است. در کشور ژاپن، تا ۴۰ درصد از برزیلی‌ها بیکارند. این درحالی است که اثر بحران اقتصادی بر دومی باعث بیکاری بالای کارگران آسیای جنوبی شده است.

۱۱. مهاجرت‌های بادقت مدیریت شده می‌توانند نیروی قدرتمندی جهت رشد و نوآوری اقتصادی در کشورهای مقصد، کاهش فقر و ایجاد توسعه در کشورهای فقیرتر مبدأ، همچنین فراهم‌سازی جنبه‌های مهم آزادی فردی و توسعه انسانی برای مهاجرین و خانواده‌های آنها باشند.

۱۲. در تمامی کشورهای جهان نیاز به توجه ویژه به مدیریت تغییرات اجتماعی مرتبط با مهاجرت احساس شده است.

۱۳. کشورهای پاکستان، جمهوری عربی سوریه و جمهوری اسلامی ایران به ترتیب با ۱/۸ میلیون، ۱/۱ میلیون و ۹۸۰۰۰۰ پناهنده، میزبان بیشترین تعداد پناهنده هستند. این درحالی است که افغان‌ها (۲/۸ میلیون) و عراقی‌ها (۱/۹ میلیون) بزرگ‌ترین گروه پناهندگان را تشکیل می‌دهند.

۱۴. عموماً موقعیت مهاجرینی که در کشورهای مقصد می‌مانند روبه بدتر شدن می‌رود. در طول رکود اقتصادی، مهاجرین اغلب جزء آسیب‌پذیرترین گروه کارگران در رابطه با از دست دادن شغل هستند.

۱۵. امروزه عمدتاً زنان بیشتری شخصاً یا به همراه خانواده خود مهاجرت می‌کنند. خاورمیانه دارای کمترین میزان مهاجرین زن نسبت به کل جمعیت مهاجر است.

۱۶. جمهوری اسلامی ایران از جمله کشورهای مقصدی است که بیش از ۲ میلیون مهاجر مرد (بیش از ۵۴ درصد) دارد.

۱۷. پروتکل پالمو (پروتکل پیشگیری، سرکوب و مجازات قاچاق انسان و پروتکل ضدقاچاق زمینی، دریایی و هوایی مهاجرین) تصویب شده توسط سازمان ملل متحد در سال ۲۰۰۰ در پالمو ایتالیا، همراه با کنوانسیون ضد جنایات سازماندهی شده فراملی، با تصویب گسترده جهانی به سرعت روبه لازم‌الاجرا شدن در حرکت است. کشورهایمانند بنگلادش، هندوستان، جمهوری اسلامی ایران، ژاپن، پاکستان، جمهوری کره، سنگاپور و تایلند این پروتکل را نه به امضاء رسانده‌اند و نه مصوب کرده‌اند.

۱۸. براساس سرشماری سال ۲۰۰۰، ایالات متحده آمریکا با ۷/۹ میلیون مهاجر ثبت شده مقصد اصلی مهاجرین آسیایی بوده است. همچنین کشورهای آسیایی مقصد مهمی برای مهاجرین

آسیایی بوده‌اند. به‌عنوان مثال، کشور هندوستان دارای ۶/۱ مهاجر آسیایی ثبت شده، بنگلادش و پاکستان دارای حدود ۲/۸ میلیون، هنگ‌کنگ دارای حدود ۲/۵ میلیون، جمهوری اسلامی ایران دارای حدود ۱/۹ میلیون و کشور مالزی دارای حدود ۱/۷ میلیون مهاجر آسیایی می‌باشند.

۱۹. چهار مسیر از ۱۰ مسیری که دارای بیشترین مهاجرت در سطح دنیا می‌باشند مربوط به کشورهای آسیایی است؛ این ۴ مسیر عبارتند از: بنگلادش - هندوستان (۳/۵ میلیون مهاجر در سال ۲۰۰۵)، هندوستان - امارات متحده عربی (۲/۲ میلیون)، فیلیپین - ایالات متحده آمریکا (۱/۶ میلیون) و افغانستان - جمهوری اسلامی ایران (۱/۶ میلیون).

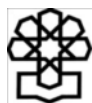
۲۰. مجموع ارسال وجه به قاره آسیا در سال ۲۰۰۹ به ۱۶۲/۵ میلیارد دلار آمریکا می‌رسد (۳۹ درصد از مجموع پرداخت‌های جهانی). کشورهای هندوستان و چین (هر کدام با دریافت ۴۷ میلیارد دلار آمریکا) بیش از نیمی از این مبالغ را دریافت کرده‌اند؛ این لیست شامل کشورهای فیلیپین (۱۹ میلیارد دلار آمریکا)، بنگلادش (۱۰ میلیارد دلار آمریکا) و پاکستان (۸/۶ میلیارد دلار آمریکا) نیز می‌شود. در سال ۲۰۰۸ بیشترین میزان جریان خروج پرداخت‌ها مربوط به کشورهای مالزی (۶/۴ میلیارد دلار آمریکا)، چین (۵/۷ میلیارد دلار آمریکا) و ژاپن (۴/۸ میلیارد دلار آمریکا) بوده است.

منابع و مأخذ

۱. Ratha et al، ۲۰۱۰a، بانک جهانی.
۲. مهاجرت و بحران اقتصادی، ۲۰۱۰ - ۲۰۰۸.
۳. وزارت دادگستری برزیل، ۲۰۱۰.
۴. وزارت داخله ایتالیا، ۲۰۰۹.
۵. بانک جهانی، ۲۰۰۸ - ۲۰۱۰.
۶. Ratha و همکاران، ۲۰۰۹ - ۲۰۱۰.
۷. دفتر استخدام خارجی سریلانکا، SLBFE، 2009.
۸. دفتر آموزش، استخدام و نیروی انسانی (BMET)، 2009.
9. UN DESA, 2009, 2008.
10. Price and Benton-short, 2009.
11. McKenzie, 2007.
12. Yaqub, 2009.
13. UNDP, 2009.
14. IPPR/GDN 2010.
15. Remittances.
16. Internally Displaced Persons (IDP).
17. IDMC, 2009.
18. UNHCR, 2010.
19. OECD-2007.
20. UNESCOT, 2009.

21. Irregular Migration.
22. Hatton و Williamson, 2009.
23. UNDP, 2009.
24. Homeland.
25. DHS, 2010 - 2009.
26. EC, 2009.
27. HWWI, 2008.
28. Regularization.
29. Kraler, 2009.
30. IOM, 2009.
31. GDP.
32. MPI, 2009, 2007.
33. ICG, 2010.
34. GMF, 2009.
35. DRC, 2007.
36. Hugo, 2010.
37. IDMC/OCHA, 2009.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۱۰۳۴

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: مروری بر گزارش جهانی مهاجرت در سال ۲۰۱۰

نام دفتر: مطالعات اجتماعی

ترجمه و تلخیص‌کنندگان: عباس وثوق‌مقدم، سیدجابر موسوی

ناظر علمی: علی اخوان‌بهبهانی

متقاضی: معاونت پژوهشی

ویراستار: حسین صدری‌نیا

واژه‌های کلیدی: —

تاریخ انتشار: ۱۳۹۰/۶/۲۷